

Det nya vetenskapliga paradigmet

Ett traditionalistiskt manifest för en ny era

Av Tomas Stacewicz

Inledning: Vem äger sanningen?

Jag är personligen övertygad om att det finns mer till denna världen än vad som möter de fem fysiska sinnen, översinnliga plan som hör till samma natur som medvetandets stoff. Jag är personligen övertygad, både utifrån rationella slutsatser och intuitiva erfarenheter, att den fysiska världen är ett sista led i en skapelseprocess och där utgör det yttersta och grövsta lagret i ett universum som kan liknas vid en lök i sina skikt. Det är övertygelse som jag delar med ett traditionellt synsätt vilket har förmedlats genom olika mysterietraditioner både i öst och i väst sedan tidernas begynnelse. I dessa kretsar är det en vedertagen vetenskapsteori att man kan ernå kunskap (gnosis) om både människans och universums natur genom inre kontemplation och meditation.

Genom denna inre efterforskning har man exempelvis kommit fram till att det eteriska planet fungerar som en matris vari de fysiska partiklarna organiserar sig och binds ihop. Vissa kvantfysiska slutsatser verkar bekräfta detta då man ibland pratar om ett elektromagnetiskt fält – det så kallade kvantfältet – vari partiklar konkretiserar sig. Det är väl den mest konkreta fysiska beskrivningen på det eteriska fältet.

De Hermetiska och Qabalistiska traditionerna säger vidare att tillvaron kan analyseras efter olika arketyppiska mönster. Man väljer ut en av dessa aspekter av tillvaron, öppnar upp en kanal till denna (vanligtvis genom en åkallan) och brukar sig av en vedertaget accepterad symbol för denna som en port. Därigenom kan man erhålla en kunskap och insikt om just detta plan eller aspekt av tillvaron.

Skeptikern å andra sidan bortförklarar gärna ockulta eller andliga upplevelser såsom hallucinationer eller vakendrömmar. Skeptikern påpekar att vår biologiska hjärna har en övertygande förmåga att låta subjektiva upplevelser upplevas såsom verkliga och objektiva fenomen. Han säger vidare att dessa upplevelser, exempelvis det att kunna lämna sin fysiska kropp, kan framkallas i ett laboratorium.

Men för att citera Descartes: ”Jag tänker, därför finns jag till”. Vad han menade är att vi överhuvudtaget inte kan vara säkra på att något vi förnimmer *verkligt* existerar. Det enda vi kan vara säkra på är *att* vi existerar såsom ett ”jag”. Det enda vi kan vara säkra på är medvetandets fenomen; medvetandet eller självet är den enda empiriska verkligheten, i kontrast till materian.

Vissa anser att alla intryck och förnimmelser kan reduceras till impulser i hjärnan. Hur kan du som läsare då vara säker på att du inte är en hjärna i en saltlösning som stimuleras elektroniskt av någon ondskefull forskare att tro att du läser mina skrivna ord? Det kan du inte. Steget är inte så långt till solipsismen; det kanske bara är du som existerar, där jag och min text blott kan reduceras till en av dina mentala projektioner? Det kanske inte är någon större skillnad på din värld och den förvirrade världen hos en psykotiker?

Psykos och olika mentala sjukdomar kan också förklaras genom helt neurologiska processer, men det motbevisar inte tesen om att det finns en odödlig själ. Vad det bevisar är att hjärnan uppvisar processer som är parallella med själsliga fenomen. Det kan lika gärna vara så att det är själen som påverkar hjärnan. Vi vet att människans hjärna är mycket plastisk. Men eftersom vi har ett sådan naturvetenskapligt och positivistiskt paradigm som avvisar idén om en immateriell själ som ”trams” så filtrerar vi bort eller helt enkelt ignorerar vissa alternativa infallsvinklar på fenomenet.

Den som har upplevt en ut-ur-kroppsupplevelse och dessutom fått bekräftat efteråt att det den har sett och upplevt från sin "svävande position" verkligen har inträffat, och dessutom (som i fallet med nära-döden-upplevelser) har passerat genom flera av tillvarons slöjor, är helt övertygad om att den materialistiska världsåskådningen är helt och hållet falsk. Den som har upplevt ett sådant fenomen beskriver det i liknelser som att ha en dröm som man har trott vara sann eftersom den har varit så realistisk, bara för att vakna upp och inse att den trots allt bara var en dröm. Denne pånyttfödde person spinner vidare på liknelsen och säger att drömmen är den värld vi i normala fall är vakna till och att det medvetande hon har vaknat upp till i sin nära-döden-upplevelse är det sanna vakentillståndet. Hon är helt övertygad om att människan i sitt normala tillstånd lever i ett slummer och en illusorisk dröm.

Om en övertygelse som denna kan vara så djupt förankrad i både kropp och själ så är den helt giltig för denne person. Det är en per definition sanning utifrån individens perspektiv. Jag tycker dock att det är väl att man använder förnuftet även i andliga vetenskaper. Men man måste vara medveten om att logiken inte kan förklara alla fenomen. Tillvaron är full av paradoxer, vilket även den moderna kvantfysiken har bevisat. Ingen klarar att ens med logiken motbevisa gnostikernas (och Descartes) syn om att medvetandet är vilselett av en ondskefull Demiurg, även om konsensusuppfattningen (dvs. positiva empirin) är att den fysiska världen och dess naturlagar existerar. Intuitionen är därför en legitim väg till vetenskap, även om inte dagens paradigm accepterar denna kunskapsväg. Jag hävdar vidare att de yttersta sanningarna endast kan förklaras med ingen annan hjälp än intuitionens; sanningen ägs blott av "den inre läraren".

Eftersom "sanning" är ett så relativt begrepp, när det avser människans vanliga medvetandenivå, är det helt acceptabelt att hysa "sanningar" som ger mening åt tillvaron. Livet kan inte reduceras till det torra intellektets herravälde. Såsom människor målar vi världen med mening. Vi är medskapare av vårt universum. Det vi betraktar förändras eftersom vi betraktar det. Faktum är att den fysiska världen är mer "plastisk" än man tidigare har trott, vilket erinrar om astralplanets natur. Därför är det helt accepterat, anser jag, såsom förnuftstyrd människa att hysa en relativ "sanning" som man *vill* tro på, så länge inte logiken kan motbevisa det. Allt handlar till sist och syftes om trosföreställningar och om övertygelser.

Jag anser att det därför är nödvändigt med ett nytt kunskapsparadigm som även tillåter intuitiva aspekter av kunskapssökande; en balans mellan logik och intuition. Det gamla positivistiska paradigmet är förlegat. Om man tillämpar positivismen på sig själv faller det sönder som ett korthus. Positivismen förutsätter en sanning som är säker och går att upprepa över tid. Men om en vetenskapsteori är så felbar så att vår världsuppfattning hela tiden måste revideras och tidigare teorier vederläggas så är det ett empiriskt bevis för att dess vetenskapsmetod är högst osäker som en väg till kunskap och sanning.

Detta står i bjärt kontrast till de gamla mysterietraditionernas vetenskapssyn, såsom den inom Hermeticismen och inom Qabalah, men även inom Gnosticismen, västerlandets tre stora mysterieströmningar. I österlandet har vi de vediska, buddistiska och taoistiska vetenskapstraditionerna. Det gemensamma för alla dessa traditioner är att kunskap om det fysiska hela tiden är förankrad i en andlig eller esoterisk grundsyn, att all sann vetenskap och kunskap måste komma ur medvetandets inre kärna, ur intuitionen, ur

Gnosis. Av denna anledning utvecklar dessa vetenskaper sin uppfattning om tillvaron över lång tid; den är inte utsatt för tidens svängningar och av olika modenycker.

Ockultisten och den "naturvetenskapligt" drivne skeptikern har därför helt olika perspektiv på tillvaron. De lever efter helt olika vetenskaps-paradigmer. Även om medvetandet på sin förnufts nivå organiserar sin världsuppfattning på ett likartat sätt så är vi samtidigt fångade av samtidens uppfattning om vad som anses som "seriös" vetenskap. Denna inramning av förnuftet filtrerar sättet på hur vi uppfattar vår omvärld. Detta gäller oss alla, även den positivistiske empirikern.

Skeptikern lyfter gärna fram honnörsorden "empiri" och upprepbar erfarenhet. Det finns dock många seriösa efterforskare av astralplanet som kan bekräfta varandra. Även om en astral vision är personlig och subjektiv så finns det aspekter av astralplanet på en allmän nivå som bekräftas av flertalet Adepter genom århundraden. När vi kommer till genuina mystiska upplevelser (vilket transcenderar det astrala) så finner vi mycket samstämmiga uppgifter.

Det är dock inte min uppgift här att försöka övertyga en skeptiker eller ens bevisa mina satser. Min roll är inte missionärens, utan lärarens. Men allt som jag redogör för i de följande avsnitten är endast min personliga ståndpunkt. För den som har en epistemologisk ståndpunkt som utgår från rent mätbara fakta, naturvetenskapens "positivistiska" paradigm, kommer mina "bevis" för de ockulta fenomenens riktighet sålunda inte vara särskilt övertygande. Men jag är personligen övertygad om att det finns en annan väg till kunskap än den vedertagna – den om *gnosis*. Med andra ord en gudomligt uppenbarad kunskap som fyller ut människans själ när den väl har stängt ner sina kognitiva och "empiriska" funktioner.

Jag vet att jag med detta uttalande ställer mig till de religiösa skara eller fryses ut av det "vetenskapliga" etablissemanget. Men sanningen är inte så enkel som man vill göra den. Aleister Crowley sammanfattade detta så träffande när han en gång myntade axiomet:

The aim of religion, the method of science.

Hur närmar man sig sanningen?

Materialistiska skeptiker använder ofta logiska argument som baserar sig på induktion för att bestrida de olika religionernas och esoteriska skolornas ståndpunkter och för att framhäva sin ateistiska grundsyn. Det går dock inte att med logikens hjälp bevisa eller motbevisa existensen av andliga plan eller gudomlig kraft. Däremot är intuitionen en lika legitim väg till sanning eller legitim kunskap, eller *gnosis*, såsom förnuftet.

Förnuftets plats i psyket är att sålla ut villfarelser men det kan inte ensamt leda till kunskap i egentlig bemärkelse. För detta krävs intuitionen. Genom förnuftet kan man nå insikt om saker och ting och urskilja mönster och strukturer, väga och kvantifiera, men det kommer endast att skrapa på ytan av verkligheten; den kan på sin höjd skapa en halvsanning. Om man tar en halvsanning för en absolut sanning så leder detta till bedräglig villfarelse.

Sann visdom har inte heller något med utbildning eller intellekt att göra avseende på vetenskap om Gud eller de andliga planen; filosofernas teistiske och deistiske Gud är sålunda ett falsarium. Snarare tror jag att en högskoleutbildad person kan ha svårare att erhålla en genuin Gudskontakt eller en upplevelse av det numinösa för att denne har tränat sitt tänkande i allt för stor omfattning efter rationella strukturer så att det utesluter vissa delar av tillvaron. Hjärnan är en tolkningsmaskin och programmeras till en stor del av hur vi tänker i vardagen.

Evighet, oändlighet och allmakt är begrepp som inte ryms inom logikens trånga världsbild. Logiken förkastar det för att den inte kan gripa tag om dessa extremt abstrakta begrepp. Men det är beviset för att logiken eller förnuftet är begränsat i sin förmåga att nå till full insikt, snarare än att det är ett argument mot existensen av en Gud.

Förnuftet eller logiken är till sin natur sönderbrytande. Det delar upp och katalogiserar i del-komponenter. Det är så det verkar i psyket. Detta är dock gott för det är en egenskap som vi människor behöver för vår egen överlevnad här på jorden. Vi måste kunna analysera en situation. Analysen förutsätter dock en distans till det som det betraktar. Den kan således endast betrakta en sak åt gången i detalj.

Om du skall kunna se helheter måste du väga lämna det analytiska tänkandes avståndstagande och närma dig objektet och bli ett med det, vilket per definition är omöjligt med ren logik. Du måste kunna känna det du betraktar med varje fiber i din varelse och ditt väsen. Du måste bjuda in sanningen att råda över dig och ta över dig. Detta är det enda sättet att närma dig begrepp såsom "evighet", "det oändliga" och "allmakt".

Det förnuftet i en extremt begränsad omfattning kan göra är att beskriva dessa begrepp med liknelser, såsom Einstein gjorde när han försökte beskriva "oändligheten" i universum. Men det är endast en liknelse, en karta över terrängen. Det är inte samma sak som verkligheten. En sann *gnosis* kan inte heller, efter att den har upplevts, översättas till ord och förklaras rationellt. Det kan endast upplevas, inte beskrivas förutom med liknelser.

Jag är övertygad i min tro att det finns mera i tillvaron än det som är kvantifierbart. Jag hävdar vidare att det inte alls är irrationellt att ha denna ståndpunkt eftersom det numinösa inte är irrationellt utan *arationellt*. Dessutom står sann uppenbarad vetenskap inte i ett motsatsförhållande till förnuftet. Snarare bekräftas det av förnuftet i vissa fall; i

andra fall kan det inte förklara uppenbarelsen då det kommer till korta i att begripa det upplevda. Detta är något som många mystiker i sina upplevelser kan bekräfta.

Dessa bekräftelser avfärdas dock av det moderna vetenskapliga paradigmet såsom rena fantasier som inte har någon grund i "verkligheten". I evidensbaserandets namn för man från den naturvetenskapliga kåren idag ett korståg mot allt som hotar det rådande paradigmet. I retoriken anklagas ofta den andliga rörelsen dessutom för att hysa konspiratoriska idéer om vetenskapen. Man behöver dock inte vederlägga den moderna evidensbaserade vetenskapliga modellen såsom i maskopi med ondskan personifierad för att avfärda den som en trovärdig metod till en säker och hållbar kunskap.

En intressant tankelek som en av mina lärare på universitetet upplyste mig om var följande: "Om vi tillämpar positivismens modell på sig själv, vilken slutsats kommer vi då fram till om dess tillförlitlighet utifrån de empiriska bevisen?" Således om man undersöker den vetenskapliga metoden "positivism" med sin egen vetenskapssyn så bevisar detta att den inte är en säker vetenskaplig metod.

Hur många är det som med mig har tappat tron på den moderna vetenskap som baserar sig på denna form av empirisk "positivism", när en teori ena året upphöjts till den mest fulländade och absoluta sanningen och året därpå helt omkullkastas med en ny förklaring som går stick i stäv med vad som påstods året innan? Se bara på den vetenskapliga debatten inom forskarsamhället angående vad som är hälsosamt och skadligt i födan? Vissa slutsatser har under årens lopp naturligtvis kommit för att stanna men väldigt många av dem gör det inte, i synnerhet när det kommer till människan, hennes biologi och psykologi. Det är ett sorgligt faktum är att den positivistiska mallen för vetenskap har visat sig vara pinsamt osäker.

Den moderna naturvetenskapens försvarare hävdar att det är den logiska positivismens stora styrka att "sanningar" och rön kontinuerligt vederläggs och revideras; att allt annat vore stagnation. Till detta ställer man andlighet, religion och "övertro" som en naturlig motsats. Men återigen är detta mera talande om dagens vetenskapliga situation snarare än ett ideal att eftersträva egentligen. Men med den naturvetenskapliga modell vi är tvungna att leva med idag så måste vi absolut ifrågasätta våra moderna rön ner i minsta beståndsdel!

En av de få vetenskapliga rön som faktiskt har hållit i sig i snart ett sekel och bekräftas i nya vetenskapliga rön är Einsteins Relativitetsteori. Albert Einstein var till skillnad från de flesta vetenskapsmän vad jag menar med ett geni. Det krävs nämligen mer än logik och förnuft, eller vetenskaplig skolning för den delen, för att vara ett geni. Einstein sade själv att han blev inspirerad när han fick sina idéer. Visst fanns det ett tydligt inslag av förnuft i hans spekulationer men samtidigt fanns där andra element som han själv beskriver nästan i mystiska termer. Det är där förnuftet har sin plats, att avskilja ett objekt och inleda en associationskedja som till slut leder till en intuitiv insikt. Det är sådan forskning jag efterfrågar.

Jag föreslår en vetenskapsmodell som utgår från människan i första hand och hennes mentala förmågor. Kvantfysiken har bevisat oss, vilket biologister ännu inte verkar ha insett, att forskaren inte går att separera från sitt experiment. Det är vårt mänskliga perspektiv som avgör vilket resultat vi får. Så detta är den mest grundläggande premisen; att vi som betraktare är oerhört viktiga i kunskapsprocessen. Än mera måste vi inse att vi som människor är det finaste av alla instrument för att ernå kunskap. När det

kommer till andlighet måste vi erkänna att människan är fönstret (eller mikroskopet) för att kunna betrakta tillvarons subtila aspekt. Jag efterfrågar alltså en vetenskapsmodell som accepterar den andliga dimensionen av tillvaron.

Vidare efterfrågar jag en forskning som använder sig av alla människans mentala förmågor, inte bara förnuftet, intellektet, etc. Intuitionen måste få åtminstone en jämlik ställning i förhållande till förnuftet. Vetenskapen måste sluta se enbart på delarna och istället försöka se helheten och att denna är mer än summan av delarna, att det stora finns i det lilla och det lilla finns i det stora.

Ett pågående paradigmskifte

Det finns redan ett paradigmskifte som är på ingång, vilket kallas det "holografiska" paradigmet. Den har utvecklats av två vetenskapsmän inom de kvantfysiska och neurologiska disciplinerna, David Bohm respektive Karl Pribram. Deras övertygande tes är att kvantfysiken verkar bekräfta hur hjärnan verkar organisera sitt minne, såsom ett hologram. Utifrån detta har de utvecklat ett helt nytt sätt att se på människan och universum, som två sidor av samma mynt. Detta synsätt bekräftar betydligt äldre esoteriska världsbilder, både i öst och väst, som föregick upplysningstidens rationella positivism.

Bohm och Pribram har även skrivit en mycket intressant bok kallad *Det holografiska paradigmet och andra paradoxer: ett utforskande av naturvetenskapens frontlinje* (Bokförlaget Korpen, Ken Wilber, red.) som presenterar deras teser. I samband med detta måste jag också passa på att rekommendera *Fysikens Tao* (Bokförlaget Korpen) av Fritjof Capra, som även han figurerar i *Det holografiska paradigmet*. Hans egen bok visar på ett flertal paralleller mellan kvantfysikens slutsatser och österländska mysterietraditioners förklaringsmodeller, och hur de bekräftar och kompletterar varandra.

Detta nya paradigm är sakta men säkert på väg att slå igenom, oavsett om materialisterna vill erkänna detta eller inte. Jag vill dock helst inte se en konflikt utan ett samarbete över olika vetenskapliga fält. Å andra sidan utgår jag ifrån att det nya paradigmet kommer att ha integrerat det som är verkligen användbart från det gamla positivistiska synsättet i tillräcklig omfattning för att göra den gamla skolan helt förlegad.

Man kan med rätta ifrågasätta om tre etablerade vetenskapsmän som David Bohm, Karl Pribram och Fritjof Capra ensamt kan förändra det vetenskapliga samhället. Man måste dock erinra sig om att det har hänt ett flertal gånger i historien. Det var exempelvis en handfull män som en gång i tiden satte igång upplysningstiden, så varför skulle inte vi kunna se en upprepning i modern tid?

Fast skall man problematisera det hela lite så måste tiden vara rätt för ett paradigmskifte att ske. Kristendomen förkroppsligade sin tids strömningar och dess framgång kan kanske förklaras på detta sätt. Likadant var det på 1600-talet inför upplysningstidens tronskifte. Personer som Bohm, Pribram och Capra förkroppsligar på samma sätt idag en rörelse och strömning som har varit aktiv i västerlandet sedan 60-talet. I kölvattnet på New Age rörelsens oerhörda framgångar har det plötsligt blivit rumsrent att tala om spörsmål som var helt oacceptabla och ansågs som "politiskt" eller "förnuftsmässigt" inkorrekta för blott ett par decennier sedan. Detta är ett signum på att mänskligheten närmar sig nästa tidsålder, Vattumannens tidsålder. Tiden börjar nu bli mogen för en ny allmän reformation av världsliga och gudomliga ting.

Illusionen om religionens och vetenskapens ömsesidiga uteslutande

Sedan ”upplysningstidens” genombrott har vetenskap och religion (eller andlighet i största allmänhet) varit helt separerade ifrån och ofta gått i polemik mot varandra. De ses idag som varandras motsatser. Tillståndet i vårt samhälle och vår kultur är sålunda disassocierat, schizofrent. I sociologiska termer kan man här tala om en äkta själslig ”störning” och ”sjukdom”.

I antiken och även så sent som under renässansen var dock religion eller andlighet och vetenskap två sidor av ett och samma mynt; kulturen och samhället var integrerat. Det var ett mått på friskhet och sundhet som saknar några paralleller idag. Det är en myt att religion per definition förtryckte vetenskap och forskning, i alla fall under renässansen och framgent, även om det naturligtvis finns vissa bevis på motsatsen. Faktum är att den kristna kyrkan bidrog med en infrastruktur som banade vägen för vårt moderna akademiska system, universiteten.

I kölvattnet på den protestantiska reformationen i Sverige stängdes alla universitet, vilket då drevs av olika katolska munkkloster. Vår egen drottning Christina, den sista Wasa-regenten, abdikerade till katolicismen och flyttade till Rom för att hon fann Sverige vara för underutvecklat för hennes akademiska behov; i Rom flödade all modern kunskap och vetenskap utan någon uppenbar konflikt med den katolska kyrkan. Detta innefattade även esoteriken, såsom Hermeticismen och Qabalah.

Om vi för ett ögonblick vrider tillbaka klockan ytterligare ett halvt millennium kan vi se att det framför allt i arabvärlden florerade ny och ”modern” vetenskap i kölvattnet på Muhammeds nyerövrade muslimska imperium, som en nödvändig kontrast till den då mörka kristna medeltiden. Det intressanta här är att det ofta handlade om en andlig eller esoterisk vetenskap som uppenbart kunde leva i harmoni under beskydd av den nya världsreligionen Islam. Alkemin, för att ta ett exempel, ”adopterades” av araberna när de erövrade den hellenska kulturen i Egypten, såväl som grekisk vetenskap och filosofi (som per definition omfattade en andlig världsbild). Men de nöjde sig inte med att översätta denna lära till arabiska; de gjorde egen efterforskning med dessa egypto-hellenska hermetiska läror som grund och utvecklade exempelvis alkemin flera steg.

Man måste sålunda göra en skillnad på (dogmatisk) religion och andlig vetenskap. Återigen vill jag rikta läsarens uppmärksamhet mot hermetikern och qabalisten Aleister Crowleys väl komponerade devis: ”Religionens mål, vetenskapens metod”. Andlig eller ockult vetenskap handlar alltså inte om att förlita sig på dogm, varken religiös eller vetenskaplig, utan att vara nyfiken och experimenterande. Man utgår ofta från en tradition som en referensmall men samtidigt är man öppen för att experimentera och undersöka, bekräfta eller dementera.

Den esoteriska eller ockulta världsbilden bygger också på empiri och en tro på ockulta naturlagar. Skillnaden ligger snarare i att den moderna (positivistiska) naturvetenskapens metod lägger större vikt vid det kvantitativa (stort empiriskt men ytligt urval) medan den ockulta lägger sin vikt vid det kvalitativa (litet empiriskt men djuplodande urval).

Dessa två synsätt existerar även inom den etablerade vetenskapen, i synnerhet inom samhällsvetenskapliga och beteendevetenskapliga grenar. Den kvalitativa metoden kallas *hermeneutik*, vilket ej skall förväxlas med hermeticism, som dock har samma

etymologiska ursprung; guden Hermes, gudarnas budbärare. Ockultismen, även om den har vissa naturvetenskapliga anspråk, är främst en beteendevetenskap eller humanvetenskap (enligt mitt sätt att se på det) då den främst handskas med själsliga kvaliteter. Dock överbryggas i förlängningen alla skillnader mellan själsliga och kroppsliga fenomen inom det ockulta paradigmet, på samma sätt som i all god psykologi och humanvetenskap.

Skillnaden, i det stora hela, mellan klassisk naturvetenskap och andlig vetenskap är att man erkänner människan som ett instrument för kunskapande om andliga dimensioner. Man har alltså ett andligt perspektiv på tillvaron i sitt kunskapande. Den personliga erfarenheten och upplevelsen ställs framför textbäckernas förklaringsmodeller eller ens heliga böcker och dogm.

Jag är dock fullt medveten om att människan inte är ett fulländat instrument och allt som ofta behöver anseelig mängd av ”kalibrering” för att vara acceptabelt tillförlitligt. Men det är det enda vi har att tillgå. Man får dock inte glömma bort att detta även gäller för naturvetenskaperna. Ett forskningsresultat kan ju ytterst sällan aldrig avskiljas från människan i hennes roll som observatör och experimentator, något som bekräftas av kvantfysikens moderna rön. Människan är en medskapare av sitt universum.

Utifrån min esoteriska världsåskådning är det en självklarhet att jag ser mig själv som utgörande en integrerad del med min omgivning och denna insikt ger mig drivkraften att söka efter självkänedom, ty jag är övertygad om att man genom kännedom om sig själv kan nå kunskap om allt. I detta finner jag bekräftelse i hermeticismens vetenskapliga paradigm och dess föreställning om mentalism. Mitt perspektiv är sålunda främst den religiösa mystikerns. Sålunda utgår mitt kunskapande från mitt personliga arbete med självförbättring och insikter om de andliga dimensionerna.

Även vissa moderna vetenskapsmän har antingen medvetet eller omedvetet hävat ur samma ursprungliga källa vari esoteriker och mystiker finner sin yttersta inspiration, i den religiösa och mytologiska värld som befolkas av gudar, gudinnor, hjältar och sagoväsen. Man kallar det i dagligt tal för *geni*.

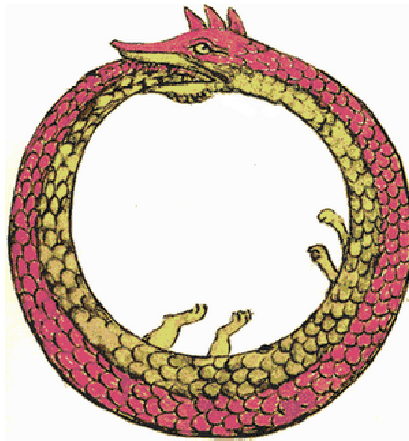
För att återkomma till Einstein som det främsta exemplet på ett sant geni presenterade han sin avhandling 1905 trots att den med några få undantag saknade referenser till annan och tidigare litteratur. Men hur skulle han ha kunnat hänvisa till tidigare källor när han själv utvecklade sina slutsatser baserade på sina egna intuitiva insikter? Den blev också kritiserad för att vara en ren teori, dvs. icke evidensbaserad vetenskap, men har som sådan dock gång på gång blivit bekräftad av nya vetenskapliga rön under årens lopp sedan dess. Även om en del blev bevisat med tiden och under Einsteins levnad så har en hel del bekräftats först efter hans död.

Det som är intressant för oss i denna diskussion är att hans teori troligtvis stämmer och alltså måste ha gjort det trots avsaknaden av ”empiriska bevis”. Hur kunde Einstein ha insett det riktiga i sin teori? Visserligen var den till viss del influerad av ett par andra forskares slutsatser, men mycket var hans eget material som han fick till sig i en kombination av att observera vardagliga händelser och genom att kontempera tillvarons fenomen (ty Einstein var av en grubblande natur).

Jag såg för länge sedan ett program som handlade om Einsteins liv och hur han fick idén till sin speciella relativitetsteori och läran om ljusets natur. Han satt i skogen, spelade på sin fiol (han var artistiskt lagd) och observerade ljuset genom bladen på ett

träd. I detta högst fokuserade tillstånd insåg han plötsligt hur det hela stod till. Detta liknar ganska mycket det meditativa tillståndet hos en mystiker; många mystiker finner sin inspiration och sina gudomliga upplevelser genom att kontempera naturens skönhet.

Ett annat berömt exempel är kemisten August Kekulé som under en period hade arbetat med (dvs. kontemplerat) den molekylära strukturen kring ämnet bensen men fruktlöst stångat sin panna blodig. I en dröm såg han plötsligt en *ouroboros* (ormen eller draken som biter sig i själv i svansen; vilket för övrigt är en återkommande alkemistisk symbol av hög signifikans) och vid uppvaknandet så insåg han hur han skulle lösa formeln. Den fick en cirkulär form, precis som den hos en *ouroboros*.

Ouroboros

Båda dessa herrar var framstående forskare med en gedigen akademisk bakgrund och mycket teoretisk kunskap. De var dessutom djärva och vågade gå emot gense uppfattningar om vad som var vedertagen sanning. Utbildning och att våga tänka i nya banor är naturligtvis viktiga egenskaper hos alla vetenskapsmän. Men vad var det egentligen som skiljde ut Einstein och Kekulé från andra av sina samtida forskarkollegor, varav säkert många också var välutbildade och kunde tänka i annorlunda banor? Utbildning, intellekt och självständigt tänkande ger nog inte hela förklaringen.

Båda dessa upptäckter och vetenskapliga rön är dock goda exempel på meditationens principer. Vad som helst kan egentligen sätta igång intuitionen. Vad som krävs är ett objekt att kontempera. Men samtidigt är det lättare att nå de mer kreativa sidorna hos sig själv och intuitionen i drömmarna då det undermedvetna står på vid gavel. Ofta kommer svaren när man minst anar det.

Einstein och Kekulé är båda bevis för att det är *geniet* hos människan som kommer med de verkligt stora upptäckterna om tillvarons natur, inte blott det rationella sinnet. Vad det rationella sinnet måste göra är att försöka bekräfta det intuitiva sinnets upptäckt och se om det står sig mot ett logiskt resonemang. Att enbart observera mätbara fakta kan endast leda till begränsade slutsatser som endast skrapar på ytan av tillvaron.

Denna empiriska och kvantitativa (positivistiska) väg i forskningen är dock fullt tillräcklig för människan för att få adekvat kunskap om världen för att kunna skapa sig en funktionell tillvaro här på jorden. Men om man såsom vetenskapsman eller kunskapare vill sträva efter att knäcka de stora mysterierna i tillvaron så måste man söka sig längre än

till det kvantifierbara, och sålunda efter andra själsliga (kognitiva) egenskaper än den rena logiken.

Sålunda ser jag inte det ena som uteslutande det andra, utan som två olika vägar till att nå till kunskap och som bör komplettera varandra. Dessutom är det väl om det ena kan bekräfta det andra. Vi kommer dock alltid att hamna i spörsmål där den kvantifierbara vetenskapen inte kan bekräfta vissa aspekter av tillvaron. Men i många fall är det logiskt att förutsätta den relativa "sanningen" i en viss teori även om man inte har några hårddata för att bekräfta den. Det finns en del teorier inom naturvetenskapen av detta slag, exempelvis strängteorin och den om "Big bang". Vi kan se effekter i naturen som kan tolkas såsom följdverkan av fenomen som omfattas av dessa teorier; de kan bekräftas indirekt. Vissa saker är således inte falsifierbara, men likväl antar vi dem som plausibla på grund av att det är logiskt att göra det och för att vi idag saknar en bättre och djupare förklaring.

Många människor anser de svar som religionen kommer med på de eviga frågorna om tillvaron som fullt rationella. Många västerlänningar har genom logiken kommit fram till att reinkarnation är den mest rationella förklaringen till syftet med tillvaron och exempelvis bekräftas av evolutionsläran, för att ta blott ett exempel. Våra insikter om själens natur är dock högst begränsad. Tillvaron är paradoxal och cirkulär, inte logisk och linjär. Den är inte heller differentierad och kaotisk utan utgör istället en helhet och harmoni. Detta är om något ett "faktum" som har bevisats av både relativitetsteorierna och den moderna kvantfysiken, men också med hjälp av modern hjärnforskning.

Skepticism är bra och hälsosamt, men det får inte leda till att man låser in sig i sitt sinne och inte är ödmjuk nog att inse hur lite man egentligen vet idag, både som individ och såsom art. Genom att låsa fast oss vid förutfattade föreställningar kan vi gå miste om mycket i tillvaron och flera "stora" upptäckter inom vetenskapen. Vi bör odla en kultur som bejakar både logiken och intuitionen; att de båda och tillsammans är kungsvägen till en ökad förståelse för vår tillvaro.

Vi är alla dömda till att tro

Problemet med översinnliga och ”övernaturliga” fenomen är att det inte finns några kända redskap eller instrument som används inom den etablerade vetenskapen som kan se eller kvantifiera dessa immateriella fenomen, av den enkla anledningen att de just inte är materiella. Erkänner man inget annat än dessa materiella redskap så kommer man aldrig acceptera några som helst paranormala fenomen eftersom de inte går att mäta.

Av denna anledning försöker den logiska positivismens apostlar att vederlägga det empiriskt väl underbyggda fenomenet ut-ur-kroppen-upplevelser och nära-döden-upplevelser, två fenomen som är nära besläktade med varandra. Det gemensamma är att man upplever sig själv vara separerad från sin fysiska kropp, ofta sammanbunden med en silversträng, svävande och observerande det som sker i tiden och rummet. I en nära döden upplevelse övergår dock denna känsla av separation från kroppen i att man sugts in i en svart tunnel som slutar i en öppning av ljus. Så långt bekräftar många människors upplevelser varandra, oavsett geografiska, demografiska och kulturella skillnader.

I kontrast till detta har man i den moderna neurologiska forskningen framfört teorier om att det i hjärnan finns ett ”paranormalt kretskort”. Om man stimulerar vissa centra vid tinningloberna med elektriska impulser och magnetiska fält kan man framkalla nära döden- och ut ur kroppen-upplevelser. Vidare hävdar man att detta även skulle förklara andra övernaturliga fenomen såsom bortrövanden av aliens (alien abductions).

Detta faktum motbevisar dock inte tesen om att det existerar verkliga andliga dimensioner och att dessa upplevelser är genuina. Vad man kan konstatera är att det finns regioner i hjärnan som är sammanbundna med dessa upplevelser, men det är ju inget som är förvånande i sig.

Även om dessa laboratoriemässiga resultat inte kan ifrågasättas i sak utgör forskarnas slutsatser ytterligare ett exempel på hur den moderna vetenskapliga metoden biter sig själv i svansen genom att ta på sig allt för snäva skygglappar. Om man nu skall använda ockhams rakkniv såsom ett argument (vilket ständigt åberopas av de materialistiska skeptikerna) så tycker jag att desperata naturvetenskapliga förklaringar på ut-ur-kroppen-upplevelser, nära-döden-upplevelser och mystiska tillstånd (såsom dem hos tibetanska eller kristna munkar och nunnor) är långsökta i jämförelse med att helt enkelt godtaga upplevelserna såsom genuina, dvs. att det man upplever är en faktisk händelse eller upplevelse av en realitet; den enklaste lösningen måste alltid vara oberoende av rådande paradig, hur revolutionerande slutsatsen än är.

Det empiriska materialet är ju inte så marginellt direkt. Mystiska upplevelser bekräftas även av vissa slutsatser som har presenterats av kvantfysiker; det tvärvetenskapliga argumentet. Att använda förnuftet och logiken i sig självt som argument mot fenomenen jag räknade upp ovan håller alltså inte. Det måste helt enkelt handla om övertygelse, ett val eller preferens av en trosföreställning (eller epistemologi). I detta avseende är ”troende” ganska lika ”ateister” i vad som motiverar dem psykologiskt. Vi väljer helt enkelt den trosföreställning som vi trivs bäst med själva. Allt kan sålunda reduceras till subjektet såsom observatör och med-skapare av sitt universum.

Skillnaden mellan naturvetenskapen och religionen är att naturvetaren (i alla fall vissa av dem) inte själv erkänner eller inser detta psykologiska faktum till fullo; sitt sinnes egna begränsningar i att uppfatta verkligheten som den verkliga är. Felet som den religiöse gör är å andra sidan att missta sin tro för sanningen (såsom absolut sanning). I

det här fallet är vetenskapsmannen benägen att inse att en tes kan falsifieras och revideras av nyare upptäckter. Båda två är dock dömda till tolkning.

Anledningen till varför de materialistiska skeptikerna (ateisterna) har så svårt att ta till sig ovanstående påstående och föreställning om att alla människor är dömda till tolkning, *ergo* tro, är att de associerar ordet tro med ”religion” eller ”flum”. I sin vidare bemärkelse utmärker tro ett kognitivt fenomen som utgår från att hjärnan aldrig kan uppfatta verkligheten som den är utan alltid måste tolka tillvaron på grund av dess höga komplexitet; hjärnan förenklar för att vi skall kunna få grepp om den. I epistemologisk mening, och enligt den teoretiska filosofin, så handlar alla mänskliga föreställningar om tro och preferenssystem, även de som har tron om att de hyser en vetenskaplig föreställning.

För att återkoppla till de paranormala fenomenen ovan, vilket bekräftar tesen om själens oberoende av kroppen, så hävdar jag inte att något måste vara sant bara för att många har upplevt samma fenomen. Men på samma vis kan ingen med säkerhet heller hävda att neurologernas förklaringsmodell (att allt endast handlar om ett mystiskt kretskort i hjärnan) måste vara sann bara för att man empiriskt kan belägga kopplingen mellan hjärnan och den mystiska upplevelsen. Vad båda ”lägren” kan vara överens om är att empirin bevisar är att denna koppling (mellan ett område i hjärnan och upplevelsen) existerar.

Man kan alltså vara ganska överens om förutsättningarna och begränsningarna i det empiriska materialet. Där ”troende” och ”skeptiker” skiljer sig åt är hur de väljer att tolka det empiriska materialet, i slutsatsen. Ingen av dem kan dock hävda att den andre har fel i sina slutsatser, även om de gärna hoppas att deras egen slutsats är den mest sanna.

Jag tror att självbevarelsedriften hos alla människor vill göra gällande att vi inte lever i en villfarelse och lögn. Vi tror att vår nästa lever i en villfarelse, men vi kan inte veta helt säkert. Alltså har vi någonstans en annan kvalitet i själen (eller psyket om man hellre vill kalla det så) som gör att vi har valt att välja en viss trosföreställning i denna fråga. Jag tror inte någon med absolut säkerhet kan hävda att det enbart är logiken som ligger bakom respektive val, att tro eller inte tro på paranormala och andliga fenomen. Den intressanta frågan som då inställer sig är: Vad ligger egentligen bakom våra olika val av trosföreställningar?

Att inte blanda äpplen med päron

Skeptiker utgår i allmänhet och felaktigt ifrån New Age, eller den så kallade nyandligheten, i sin kritik mot de andliga och esoteriska underströmmarna i samhället. Det dock är en *enorm* skillnad mellan New Age och traditionell Hermeticism, den vetenskapsmodell och konstart som direkt härstammar från den egypto-hellenska traditionen i Alexandria.

Det som dock är positivt och bra med New Age är att den leder till en större öppenhet kring dessa frågor och att den vågar ifrågasätta det rådande vetenskapliga paradigmet; dess funktion är främst sociologisk. Vill man söka sig till de sanna mysterierna, och hoppa över allt irrelevant (exempelvis spiritism) och kommersiell ytlighet (smörgårdsbordsprincipen; ät lite av allt) så bör man söka sig till en genuin mysterieskola och ett traditionellt initiativiskt ordenssällskap. Där erbjuds man en krävande och systematisk träning i de ockulta vetenskaperna och konsterna.

Det är således en *stor* skillnad mellan en genuin mysterieskola och en workshop i *A Course of Miracles* över en helg; man får inte blanda ihop äpplena med päronen.

Ockultister eller esoteriker (i ordets rätta bemärkelse) är mycket skeptiska till det mesta, även sina egna erfarenheter. De har dock en tro på det andliga i tillvaron. Men till skillnad från många godtrogna New Age-anhängare så söker de genom sin vetenskapliga metod (Hermeticismen och Qabalah) att få empiriska bevis på den andliga existensen; de söker *gnosis*. Naturligtvis håller inte ens detta det positivistiska vetenskapliga ”mättet” – men det är egentligen inget problem för man måste lämna detta tankesätt för att överhuvud taget kunna efterforska det mystiska i tillvaron.

En hermetiker observerar (främst genom introspektion) utifrån vissa givna och traditionella föreställningar om ”naturlagar”. Liksom med traditionell modern vetenskap har dessa genom århundraden reviderats och vederlagts av andra och nyare upptäckter. Ockultismen från 1800-talet och framgent har tagit stora influenser från den moderna vetenskapliga metoden. Som jag har sagt innan så är det observerande förnuftet en viktig ingrediens i denna metod, något som ofta saknas bland anhängare till New Age. Det som tillkommer i den hermetiska metoden är att man förlitar sig på den mänskliga föreställningsförmågan (fantasiförmågan) och intuitionen såsom ”teleskop” och ”mikroskop”. Den ockulta träningen syftar till att ”kalibrera” detta mänskliga instrument genom olika andliga övningar och den initiativiska processen.

Inom De Hermetiska-Qabalistiska Mysteryskolorna finns det inte mycket utrymme för den personlighetskult som behäftar de nyandliga ”träskmarkerna”. Man får inte godta något som någon annan ”guru” har författat eller påstått utan att man kan verifiera det med egna experiment och erfarenheter.

Inom de Hermetiska-Qabalistiska mysteryskolorna följer man en tradition som sätter vissa grundförutsättningar och en referensram så att man överhuvudtaget har något att utgå ifrån. Sedan skall man genom eget arbete och experimenterande verifiera eller vederlägga ”sanningarna”. Även om man delar en del gemensamma värderingar och föreställningar så skiljer sig världsbilden åt ganska mycket mellan olika initierade. Den egna efterforskningen och nyfikenheten stimuleras och underblåses; det handlar inte om sekterisk verksamhet eller personlighetskult ty detta skulle endast hämma den andliga

personlighetsutvecklingen. Allt handlar i slutändan om den personliga *gnosis*, inte om skrifter.

När det gäller ateister så har de i stort sett samma förutsättningar som esoterikerna. Det mesta av individens naturvetenskapliga världsbild har blivit inlärd genom intellektuella studier i skolorna och endast med en mycket begränsad möjlighet till att genom egna experiment själv bekräfta eller vederlägga hypoteserna. Samma sak för de som är invigda i esoteriken och som har vikt sina liv åt Den Konungliga Konsten.

Esoteriker börjar med teoretiska studier men är själva tvungna att genom egna experiment verifiera eller vederlägga hypoteserna. Jag skulle vilja påstå att en initierad esoteriker har en mer personligt verifierad och underbyggd världsbild än de flesta ateister med sin materialistiska och mekaniska världsbild som förlitar sig på dagens erkända auktoriteter.

Att vara esoteriker och ockultist är således det samma som att vara en *andlig forskare*.

Den gyllene tidsålderns återupprättelse

Det finns föreställningar om att andlighet och religion alltid skulle ha en hämmande effekt på den vetenskapliga utvecklingen om man lät statsreligionen vara en styrande princip i samhället. Det finns personer som i detta sammanhang gärna gör jämförelsen mellan Egypten och Grekland, där den senare fås att representera ett samhälle som låter vetenskap vara den styrande principen och den förra religionen.

Ett närmare studium av antikens kulturer vederlägger dock detta påstående och påvisar dess grovt förenklade skildring av verkligheten. Den egyptiska civilisationen, vars samhälle helt genomsyrades av religionen, lade exempelvis grunden för den vetenskap som senare florerade i Grekland; matematik, geometri, astronomi, byggnadskonst, läkekonst, m.m. På vissa punkter var den t.o.m. mer avancerad jämfört med den senare, exempelvis i fallet med kirurgi.

Just i fallet med kirurgi var det t.o.m. så att religiösa föreställningar på ett direkt sätt stimulerade denna kunskapsutveckling tack vara den omsorgsfulla balsamerings tekniken av den dödes kropp. Den egyptiska kulturen såg sålunda ingen motsättning mellan religion och vetenskap, så som senare blev fallet under kristendomen under vissa tidsperioder.

Vi pratar inte om vilken kultur som helst här utan om en av de tidigaste högkulturerna och en av västerlandets kulturella vaggor; kulturellt och historiskt är det något av en normgivare. Detta egyptiska tanke sätt, främst genom den egyptisk-hellenistiska kulturen i Alexandria, överfördes till den arabiska kulturen under Islam vars religion ansågs vara helt förenlig med vetenskap och som predikade religiös tolerans.

Någon har påstått att egypterna på 2000 år gjorde färre vetenskapliga framsteg än vad grekerna gjorde på 200. Men jag har svårt att tro, efter vad jag har studerat om de antika egypterna, att vetenskapen på något sätt skulle vara underordnad religionen som dess tjänare. Snarare såg man på vetenskapen som "helig" eller gudomligt inspirerad; ett uttryck för gudomliga lagar, ty Thoth var uppfinnaren av och skyddsguden för skriftspråket, matematiken, arkitekturen, astronomin, astrologin, geometrin, läkekonsten, etc.

Greker under den klassiska eran, såsom Sokrates och Platon, förundrades över den egyptiska kulturen och dess civilisation; de såg upp till den, inte minst med anledning av dess ståtliga arkitektur – men också på grund av dess mysterielära. Man får inte heller glömma bort att religion var viktigt även bland greker; det grekiska folket var långt ifrån gudlöst. Tvärtom erbjuder den grekiska mytologin på färgstarka porträtt och fångslande berättelser; inte konstigt att Sigmund Freud fann bevis på sina egna teorier i de gamla grekiska dramerna. Mysteriereligioner såsom de "dionysiska" och "eleusinska" var mycket populära. Grekisk andlighet och religion var dock i allmänhet mera av en filosofisk och vetenskaplig art.

Den klassiska eran i Grekland, med sina stora filosofer och vetenskapliga framsteg, övergick till den hellenistiska perioden och satte Alexandria såsom den nya kulturella och vetenskapliga huvudstaden, en stad som enligt Wikipedia "under antiken [var] vida känd för sitt vetenskapscentrum, Museion och det Alexandrinska biblioteket". I mitt tycke anser jag att just den egypto-hellenska kulturen, som florerade i Alexandria, är

den mest intressanta under Greklands historia. Men även försokratiska filosofer såsom Pytagoras har de egyptiska mysterietraditionerna att tacka mycket för.

Det går sålunda inte att se ett Grekland, grekisk kultur och grekisk vetenskap utan det fasta fundament som den egyptiska kulturen, vetenskapen och mysterietraditionen hade byggt upp. Och även om det stämmer att grekerna under 200 år utvecklade mera än egypterna på 2000 år så kan man undra hur mycket grekerna hade skapat på dessa 200 år utan egypternas tidigare framsteg?

Det stämmer dock att egyptisk vetenskap var mer pragmatisk, dvs. hade sin huvudsakliga funktion in en andlig kontext, och den grekiska var mera fri i avseendet att ställa vetenskapen framför allt annat och i sin egen rätt. Egypten såg ju religion och vetenskap som metoder att skapa ett himmelrike på jorden; syftet var framför allt religiöst-andligt. Dock hävdar jag fortfarande att man i Egypten inte såg på vetenskapen som en konkurrent till (som under kristendomens era) utan som ett uttryck för gudarnas vilja; det fanns aldrig någon anti-vetenskaplig agenda. Guden Thoth var ju som sagt all vetenskaps ursprungliga fader.

I kontrast till detta ansåg Grekerna (eller i alla fall vissa av dem) med stor sannolikhet att vetenskapen var skapad av människan självt och tack vare hennes förnuft; de första stegen till en framtida sekularisering togs i antikens Grekland.

Jag motsätter mig därför föreställningen om att den egyptiska eran på något sätt skulle motsvara den senare kristendomens medeltid i sin hämmande effekt på den vetenskapliga utvecklingen; Egypten var minst lika mycket en era av ljus (högcivilisation) som de senare grekiska och romerska kulturerna. De hade lite olika betoningar; Egypten på religion och grekland på filosofi. Båda dessa skolor manifesterade vetenskap.

Den mest intressanta eran (av upplysning) är som sagt den hellenistiska då dessa båda kulturer förenades. Denna egypto-hellenska kultur och ”upplysningstid” föranledde sedan den arabiska högkulturen; jag ser den arabiska kulturen som en kontinuitet på den hellenistiska. Min egen slutsats eller syn på utvecklingen är sålunda enligt följande: (a) En evolution av högkultur från egyptisk till (b) grekisk, och vidare till (c) hellenistisk, som övergick till den (d) arabiska. Parallellt med den senare utvecklades (e) den kristna medeltiden (en allmän vetenskaplig stagnation), vilket övergick till (f) den europeiska renässansen (återupplivandet av den egypto-hellenska kulturtraditionen) och lade grunden för (g) den europeiska upplysningstiden.

Eftersom den europeiska renässansen bär så många drag med den arabiska, och dessutom föranleddes av att gamla grekiska och hellenistiska verk översattes till latin från arabiskan, så anser jag att vi kan se en kontinuerlig utveckling från den arabiska högkulturen till den europeiska.

Det finns dock en annan skola inom esoteriken som ser på den kulturella ”utvecklingen” från ett diametralt annorlunda sett; såsom en *devolution*, eller i termer av ett andligt förfall. Jag kan ta ett exempel för att belysa denna alternativa tes nämligen köns likaberättigande och jämställdhet, vilket är ett viktigt kriterium för måttet på en andligt högtstående nation. I forna Egypten hade man lika lön mellan män och kvinnor och kvinnor hade dessutom lika stor juridisk rätt som män. I det gamla Mesopotamien (som var samtida med Egypten) fanns det också grundskolor för både flickor och pojkar.

Kan Egypterna och Sumererna ha träffat mera rätt än oss? Har världen utvecklats något signifikativt egentligen andligt, etiskt och moraliskt sedan dess när man kategoriskt har förvägrat halva sin befolkning samma rättigheter som den andra halvan, p.g.a. kön? Redan i det antika Grekland fick kvinnor ställningen som andra klassens medborgare, vilket förvägrades all delaktighet i samhället utöver skötseln av det privata hushållet. Alla andra moraliska landvinningar faller ganska platt i ljuset av denna medvetna segregation. Egypterna insåg uppenbarligen det viktiga hos könen och i deras polariteter, och deras absoluta och okränkbara jämlikhet. Har kvinnor lika lön i Sverige? Inte? Bara en tanke: Tänk om den bibliska myten om Paradiset egentligen utgör ett historiskt eko från det forna Egypten och Mesopotamien?

Inom den grekiska filosofin talar man om olika tidsåldrar, vilket har sin motsvarighet inom österländsk filosofi. Enligt René Guénon är de sammanlagt fyra; enligt Hinduismen indelas var och en av mänsklighetens cykler, varje *manvantara*, i fyra tidsåldrar, som betecknar faser i en gradvis skeende förmörkning av den ursprungliga andligheten. Det är de perioder som den västerländska antikens traditioner kallade guld-, silver-, koppar- och järnåldrarna. Jag kan här genast se och korrelera olika historiska perioder efter dessa fyra tidsåldrar:

- *Guldåldern* skulle motsvara det antika Egypten och Mesopotamien; avslutas av Akhenatens regeringstid och monoteismens (och den religiösa trångsynthetens) införande (ca. 3000-1300 f.Kr.)
- *Silveråldern* skulle motsvara det antika Grekland, den Hellenistiska perioden och Kristendomens gryning; filosofins och teologins storhetstid som avslutas vid kyrkomötet i Nice (ca. 1300 f.Kr-325 e.Kr.)
- *Kopparåldern* skulle motsvara den kristna medeltiden, Islams framväxt, och renässansen; en kulturs sökande efter sin själ och så småningom sina rötter (ca. 300-1700 e.Kr.)
- *Järnåldern* skulle motsvara upplysningstiden, industrialismen och modernismen; den sekulariserade och materialistiska eran (c.a 1700-? e.Kr.)

Observera att de fyra metallerna symboliserande de fyra tidsåldrarna är reflektioner av varandra; koppar är en vulgär reflektion av guld (rödmetall), järn detsamma av silver (vitmetall). Renässansen (koppar) är en längtan och sökande tillbaka till den gyllene åldern, vilket dock leder till en romantiserad version av densamma och förvisso inte når ända fram utan till den hellenistiska kulturen. Den vetenskapliga upplysningstiden (järn) är en logisk konsekvens av den filosofiska eran (silver).

Vi ser här alltså ett samhälle eller kultur som förespås sänka sig eller *devalvera* från en högre utvecklad och illuminerad nivå till en lägre. Många av oss ser gärna på vår tid som den mest upplysta och utvecklade. Problemet är att man då utgår från rent materiella kriterier eller utifrån en livssyn som är materialistisk. Ser man tillbaka på antikens kulturer så upptäcker man att de var ganska långt framme i sin organisation av samhället, som har många motsvarigheter med vad vi tar för givet idag, och på vissa punkter hade större insikter än den moderna människan.

Som jag ser det utmärker sig en gyllene tidsålder av ett harmoniskt och balanserat förhållande mellan vetenskap och religion, där de båda ses som två sidor av samma mynt

och den ena inte kan existera utan den andra. Tvärtom är det just den ömsesidiga befruktningen av vetenskap och andlighet som ger upphovet till en gyllene tidsålder. Vi kan således tala om en vetenskap i religionens tjänst lika mycket som en religion i vetenskapens tjänst; andlig vetenskap.

Det är därför förhoppningsfullt att veta att cykeln av tidsåldrar övergår till att återvända till ursprungsstadiet i omvänd ordning när den sista järnåldern är till ända. Vid järnålderns slut skall sålunda den nya kopparåldern ta vid, vilket senare skall övergå till en ny silverålder, etc. Den nya kopparåldern motsvarar ankomsten av den nya tidsåldern; att ersätta Fiskarnas Tidsålder med Vattumannens Tidsålder – en reformation av gudomliga och världsliga ting. Observera dock att en kopparålder blott är en reflektion av och ett första steg att närma sig den sanna gyllene eran som väntar vid den periodiska cykelns höjdpunkt.

Sammanfattning: Att våga ifrågasätta det mest uppenbara

Folk ställer ibland frågan till mig: "Tror du på Vetenskapen?" Mitt svar är ofta ett försiktigt "Ja". Jag väljer att tro på de flesta vetenskapliga rön därför att de ur pragmatisk (dvs. praktiskt) hänseende är adekvata för att förklara många fenomen här i den materiella tillvaron. Jag hyser dock ingen övertro på den nu gällande naturvetenskapliga modellen, även om jag för tillfället godtar många av dess slutsatser för att det är mest praktiskt för mig just nu.

Själv sållar jag mig till de humanistiska och hermeneutiska vetenskapsdisciplinerna då jag rör mig inom de socialvetenskapliga och beteendevetenskapliga sfärerna i mitt yrkesverksamma liv. Min filosofiska och vetenskapliga grund ligger även inom den hermetiska tankemodellen vilket ligger mig allra närmast om hjärtat. Såsom student av den Hermetiska Magin och Alkemin har jag tidigt lärt mig det ockulta axiomet att aldrig godtaga det första intrycket eller yttre skenet som en absolut sanning, utan att alltid sträva efter att se i djupet av tillvaron.

I detta förhållningssätt överensstämmer hermeticismen väl med hermeneutiken, att förstå ett fenomen genom att forska i djupet av detta fenomen – att ytterst bli ett med det – för att nå en förståelse av det. Hermeticismen och hermeneutiken, förutom att dela på samma etymologiska ursprung – av visdomsguden Hermes sprunget – delar dessutom på uppfattningen att det egentligen inte finns någon väsentlig skillnad mellan medvetandet och det som medvetandet observerar; materia är oupplösligt sammanflätat med medvetandet. Inom den moderna hermeneutiken tar detta sitt uttryck genom föreställningen att forskaren alltid, i synnerhet inom humanvetenskaperna, är "dömd till tolkning". Sålunda utgör den en del av en metafysisk tradition.

Samtidigt så anser jag att all vetenskap – även naturvetenskapen – är en metafysik eftersom det är en mental konstruktion, en tankestruktur, ett paradigm som är skapad av människor. Dess lagar står ju inte inskrivna någonstans i sten innan människans tillblivelse. Människan är en betraktare av sin omvärld. För mig blir det enklare och sundare om jag betraktar allt som en subjektiv tolkning. Ett dylikt förhållningssätt odlar en djupare ödmjukhet, likt den hos Sokrates.

Men jag förstår samtidigt människor som inte hela tiden vill ifrågasätta "A" för att kunna nå kunskap om "B" och "C", därför att man vill komma vidare i undersökningen av pragmatiska skäl. Själv delar jag också ofta den uppfattningen (även om mitt "A" skiljer sig åt från den som gemene man har), men då och då kan det vara bra att även gå tillbaka till "A" och ifrågasätta det mest grundläggande, inte minst för att nära sin ödmjukhet. Jag tycker att det är uttryck för visdom när man i ungefärliga ordalag som Sokrates säger: "Det är först när man har lärt sig ganska så mycket som man inser att man vet så lite."

Jag hävdar att vi måste tillåta oss att lyfta oss från den konkreta vetenskapen till en filosofisk nivå – en "högre" nivå – vilket analyserar och betraktar "betraktandet". På den nivån är det helt rationellt att diskutera om termer som *paradigm*, *ideologi*, *vetenskapsfilosofi*, etc.

Jag tror att problemet kring många diskussioner om vad som är "sann" vetenskap eller inte är att de utgår från två helt olika nivåer, vilket är lika legitima i sig. Den ena nivån (vilket vi kan kalla den "vetenskapliga") är praktisk, pragmatisk. Den andra (den "filosofiska") problematiserar det uppenbara. Båda nivåerna behövs. Det ena för

överlevnadens skull (vetenskapen), den andra (filosofin) för att skapa en referensram som kanske på sikt blir mer effektiv utifrån målet att överleva, eller kanske t.o.m. bildar en grundval för att kunna *leva*. En diskussion blir aldrig konstruktiv om man inte kommer överens om vilken nivå man vill uppehålla sig kring.

Vårt samhälles och vår kulturs syn på vad som är god och dålig vetenskap har i stort sett stagnerat sedan upplysningstidens genombrott på 1700-talet. Det är endast de vetenskapliga metoderna (konkreta tillvägagångssättet i forskningen) som har utvecklats och förbättrats. Själva det vetenskapliga paradigmet eller vetenskapsfilosofin är så gott som densamma som under upplysningstidens gryning, dvs. den positivistiska, om vi uppehåller oss strikt till naturvetenskapen.

Dock har förvisso vetenskapliga rön på kvantnivå skakat om denna vetenskapsfilosofi en aning ty kvantfysiken tvingas numera alltid att utgå från det observerande subjektet av ett objektivet fenomen för att överhuvudtaget få en förståelse av det senare. Den ödmjukhet och försiktighet som man ofta påträffar hos fysiker ser man mer sällan av bland biologer eller kemister.

Ett annat problem jag ser med dagens forskning är att man ofta har så många skygglappar från andra vetenskapliga perspektiv och vetenskapsdiscipliner, att man endast stirrar sig blint på den egna forskningens begränsade räckvidd och sällan tittar efter andra vetenskaper och deras rön; jag efterfrågar ett större tvärvetenskapligt perspektiv och även ett mer filosofiskt resonemang kring vad vetenskap är och skall syfta till.

Angående behovet av ett nytt vetenskapligt paradigm har jag redan tagit upp denna fråga under de föregående rubrikerna. Jag uppmanar ingen att ignorera den moderna naturvetenskapliga positivistiska metoden när man söker kunskap om materian utifrån pragmatiska skäl. Vad jag menar är att vi måste våga lämna den kvantitativa metoden för den kvalitativa om vi skall forska om andliga upplevelser. Visst kan man utföra kvantifierande hjärnforskning och observera vad som händer i hjärnan i samband med andliga upplevelser, men man bör vara försiktig i att dra för snäva slutsatser.

Jag tror inte på att kvantifiera själsliga processer, även om man kan dra vissa analogier till termodynamik, elektromagnetism, etc. Jag säger också att vi måste vara ödmjuka i vårt sökande och erkänna att allt i slutändan handlar om tolkande av vad vi "tror" vi observerar, oavsett vetenskaplig modell.

I detta så tror jag på ett nytt paradigm där man kan förena naturvetenskap med humanism, kvantitet med kvalitet; en anda av tvärvetenskap. Jag tror på ett holistiskt universum där människan är oupplösligt knutet till sin omgivning, inklusive vetenskapsmannen och det han observerar. Jag tror också på att man även bör vara lyhörd för vad individen upplever i transcendent tillstånd av medvetandet, och inför möjligheten att det kan finnas fler sinnen än de fem etablerade, eller åtminstone ha intresse för det och inte döma och dra för snäva slutsatser.

Dessa två vetenskapliga metoder existerar redan inom den akademiska världen, den naturvetenskapliga metoden som kvantifierar och den humanistiska (hermeneutiska) som ser på kvalitativa fenomen (dvs. djuplodar i sin empiri). Dessa två begrepp, vilket är gense i den akademiska världen för att beteckna två olika vetenskapsskolor, kan vara ganska så missvisande för lekmannen. Naturligtvis finns det "kvalitet" (bättre och sämre) i den naturvetenskapliga "positivistiska" metoden. "Positivism" kan å andra sidan lätt förväxlas med den enda positiva (såsom givande) forskningsmetoden tack vare ordvalet,

ty hermeneutik är minst lika ”positiv” eller kan komma fram till lika ”positiva” resultat även den.

Sedan inser jag att det finns stora problem vid en forskning av andliga fenomen eftersom det inte finns någon tydlig gräns mellan inbillning, suggestion, feltolkning, önsketänkande, vanföreställningar och andliga upplevelser.

Att finna genuina andliga upplevelser (som är sant transcendenta) är som att vaska efter guld. Många upplevelser av transcendent natur som kan upplevas såsom genuina kan ha en naturlig och annan förklaring, men långt ifrån alla. Däri skiljer jag mig från den materialistiska skeptikern. Jag har valt att följa en annan väg i livet än honom (jag skriver ”han” eftersom denna typ av skeptiker ofta är av manligt kön). Jag hade kunnat lämna denna andliga väg om jag blott hade följt den strikt logiska metoden, men jag har ständigt hållit mig kvar ty det finns ingen återvändo när Isis slöja väl har lyfts framför ens ögon.

Många tror att den andliga vägen är en enklare väg än den materialistiska, som om man antydde att det handlade om eskapism. Men det handlar inte om att välja den mest ”intressanta” eller ”spännande” vägen. Det handlar om att följa sitt hjärta och vara trogen den sanning som man tror på eller är övertygad om. Önsketänkande eller eskapism leder en inte långt.

Jag ser inte någon skillnad på själsliga eller psykiska (psykologiska) processer och andlighet. Andlighet omfattar även de vetenskapligt accepterade begreppen ”det omedvetna” och ”jag”, men det lägger till en dimension till, en transcendent nivå i medvetandet.

Esoterisk psykologi har en psykologisk anatomi som delar in medvetandet i tre huvudnivåer, det undermedvetna (vilket korresponderar med psykologins ”omedvetna” och ”detet” eller ”id”), det själv-medvetna (vilket korresponderar med psykologins ”jag”, ”ego” och dess ”förmedvetna”) och det övermedvetna (vilket korresponderar med Carl Gustav Jungs ”kollektiva omedvetna” och ”Självvet” eller ”Högre Självvet”).

Den andlighet som det främst behöver forskas mera om med kvalitativa metoder (dvs. hermeneutiska) är människans upplevelser av Det Övermedvetna, av Det Högre Självvet (vilket skiljer sig från vardagsmedvetandets ”jag” eller ”ego”).

Det är här Qabalah (eller Kabbalah) kommer in. Även om den har en kosmologi (som förklarar existensen i sig) så är den främst ett redskap för att kartlägga alla dessa psykiska processer. Det är en tradition och en modell som fungerar mycket väl när man försöker sig på att förstå andliga och psykiska processer.

Naturligtvis kan man utföra en mer traditionell parapsykologisk forskning kring nära-döden- och ut-ur-kroppen-upplevelser (UKU respektive NDU), men personligen tycker jag inte att det är speciellt relevant utifrån ett andligt perspektiv, även om det kan vara intressant.

Naturligtvis kan man även utföra kvantifierande (positivistisk) forskning på hjärnan och vad som händer (och vart) i hjärnan i samband med människans möte med det övermedvetna under meditation, etc. eller vid UKU och NDU. Men man får inte glömma subjektet och dess redogörelse och de psykologiska implikationer som det för med sig för en individ. Låt oss inte stirra oss blint i det rent köttsliga elementet och glömma bort det själsliga livet.